

Szakmai beszámoló

Támogató: NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

Pályázati azonosító: 204109/01214 (3509/01219)

Kollégium: Közgyűjtemények kollégiuma

**Pályázati cél: Bozsik Kálmán fazekasmester kerámiáinak
szerzeményezése**

**Pályázó: Kunszentmártoni Általános Művelődési Központ
5440 Kunszentmárton, Kerületiház u.8.**

Megvalósítás helyszíne: Helytörténeti Múzeum, Kunszentmárton

Megvalósítás időpontja: 2015.10.01.- 2016.05.31.

Bozsik Kálmán fazekasmester kerámiáinak szerzeményezése

A megvalósítás szakmai vonatkozásai, tapasztalatai és a megvalósítás eredményességének elemzése:

A NKA Közgyűjteményi Kollégiuma által Múzeumi műtárgyak szerzeményezésére kiírt pályázat során 1500000 Ft értékben volt lehetősége a kunszentmártoni Helytörténeti Múzeumnak arra, hogy bővítse a tárgyi gyűjtemény anyagát.

Múzeumunk egyik fő profilja a kistérség kézműves iparának bemutatása, ezen belül is a helyi fazekasság ismertetése. A kerámia készítés mesterei közül kiemelkedik a helyi születésű Bozsik Kálmán fazekasmester, akinek munkássága jelentős helyet foglal el az alföldi fazekasság történetében, a magyar identitástudat erősítésében, a szellemi örökség megőrzésében. A Kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum a 2015-ben megrendezett Milánói Világkiállítás részeként kiállítást szervezett Bozsik Kálmán fazekasmester és művészetének követői munkáiból. Külön érdekesség, hogy 1906-ban a Milánói Világkiállításon Bozsik Kálmán aranyérmes nyert kerámiáival. A Bozsik kerámiák olyan kulturális kincsnek tekintendők, melyet ma is érdemes bemutatni. Az egykor népszerű historizáló, szecessziós és mégis „magyaros” stílusban alkotó mester munkái a ma emberének ízlésvilágával is találkozhatnak.

A kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum kiállításában lévő Bozsik kerámiák mellé a pályázat segítségével 23 rendkívül értékes kerámiát volt lehetőségünk vásárolni magángyűjtőktől. A cserepek kiválasztásánál fontos szerepet játszott azok régisége, egyedisége, különlegessége, ritkasága, melyek épségükből is adódóan jelentős esztétikai értékkel bírnak. Kivételes ritkaság a 2016.244.1. fekete engóbos virág rátétes díszváza, amely talpán Made in Hungary felirat bizonyítja, hogy a kerámia valamely külföldi versenyre készült. Az általunk vásárolt cserepek átlag életkora 100 év, hiszen a mester 1895-ben hozta létre kunszentmártoni műhelyét. A kunszentmártoni műhelyben hosszúnyakú görögös „amphora” vázákat, festett tányérokat, virágcserepeket, virágedényeket, tálakat, kulacs alakú korsókat, kulacsokat, díszkorsókat, gyümölcs kínálókat készítettek. A mester a díszítéshez használt olyan virágmotívumokat, melyek a ládák festett díszítése volt, és láthatunk cirkalmas, vagy fonott hatású füleket, amelyek korábban csak falfaragásokon vagy fémedényeken fordultak elő (2016.241.1., 2016.236.1.). Bonyolult vonalvezetésű - példaként említve - a nagy vastag fonást utánozó díszfül (2016.243.1., 2016.244.1.), vagy az egyedi tervezésű görögös jelleget mutató fül (2016.227.1., 2016.231.1.). Érdekes a rátétes virágmotívumból induló fül (2016.240.1., 2016.239.1.). Jellegzetesek mind a tányérokon, mind a kaspókon az éttört szegélyű díszítések (2016.226.1., 2016.237.1.) Kerámiáinak legjellegzetesebb része a középső hasi rész, amely majd minden esetben

gömbölyű, és a díszítő felületet szolgálja. Jellegzetes Bozsik – motívumok a szegfű, madár, rózsza, tulipán (2016.240.1., 2016.235.1.), a virágok karéjos levelekkel (2016.239.1.), méhecske (2016.235.1.,2016.240.1.). A karéjos levelek ábrázolásán is egyediségre törekedett, némelykor ezt nem egyenes vonallal, hanem enyhén csipkézett széllel készítette (2016.239.1., 2016.237.1., 2016.233.1., 2016.234.1., 2016.238.1., 2016.235.1.). Több edény hasi részét általában körbefutó díszítmény ékesíti, de a fő nézetben felfelé futó növényekkel szintén gyakran találkozunk (2016.227.1.,2016.240.1.,2016.241.1.,2016.243.1., 2016.228.1.).Díszítái közül kiemelkedik a nagy kedveltségnek örvendő madaras tál, melyen szerteágazó, egy tőből induló növényi ornamentika sűrűjében stilizált tulipán, szegfű, rózsza, és félbevágott gránátalma közé helyezi madarát, melynek hosszú farktollai szintén növényi ornamentikával olvadnak eggyé (2016.235.1.). Különleges tányérformát mutat a dísztál, mely egészen lapos, szinte mélység nélküli, és egész felülete növényi ornamentikával díszített (2016.246.1.). Fehér alapon kék, mázas kerámiái főképpen tányérok és bokályok,amelyek erdélyi stílushatást mutatnak (2016.245.,1.2016.247.1.,2016.229.1.,2016.230.1.). Különleges szépségű a fekete engóbos alapon karcolt díszítésű gyümölcstál (zsardinier) 2016.242.1.

Állandó kiállításunkban méltó helyre kerülnek ezen egyedi darabok, így a múzeumlátogató közönség számára még teljesebb képet adhatunk Bozsik Kálmán fazekasmester munkáiból, biztosítva a hitelességet és szakmaiságot.

Szakmai beszámoló

Bozsik Kálmán kunszentmártoni fazekasmester kerámiáinak megvételezése

A megvásárolt műtárgyak bemutatása és leltári száma:

A megvásárolt kerámiák bemutatása	Leltári szám
1.Barna mázas, áttört perem díszítésű tányér magyaros motívumokkal. Átmérő: 35 cm	2016.226.1.
2.Fekete engóbos alapon karcolt díszítésű váza, szintelen mázzal kitöltve. Magasság: 39 cm	2016.227.1.
3.Fehér mázas, kulacs hasú váza, fehér engóbos alapon karcolt dísz, színes mázakkal kitöltve. Magasság:35,5 cm	2016.228.1.
4.Fehér engóbos alapon mázzal írókázott, kék virágmintás váza. Magasság:23 cm	2016.229.1.
5.Fehér mázas, erdélyi hatású kék- sárga mintás nagy díszváza. Magasság:35,5 cm	2016.230.1.
6.Fehér engóbos virágdíszes két fülel ellátott váza, felirattal. Magasság:23 cm	2016.231.1.
7.Fekete engóbos, virágmintás dísz kulacs. Magasság:43 cm	2016.232.1.
8.Fehér mázas, nagyméretű virág kaspó, népies mintákkal. Magasság:33 cm	2016.233.1.
9.Fehér mázas, virágmintás dísz kulacs. Magasság:34 cm	2016.234.1.
10.Fehér mázas madaras díszítésű tányér népi motívumokkal. Átmérő:32 cm	2016.235.1.
11.Natúr fekete mázas váza díszített fülekkel. Magasság:16,5 cm	2016.236.1.
12.Fehér mázas, virágmintás kerámia áttört peremmel. Magasság:23,5 cm	2016.237.1.
13.Népi motívumokkal díszített fehér mázas, szecessziós virág kaspó. Magasság:24 cm	2016.238.1.
14.Fehér mázas, szecessziós stílusú kaspó karéjos levéllel. Magasság:24 cm	2016.239.1.
15.Fehér mázas váza madárdíszítéssel, színes virágmotívumokkal. Magasság:48 cm	2016.240.1.
16.Fehér mázas, virágmintás váza díszített fülekkel. Magasság:24 cm	2016.241.1.
17.Fekete mázas, talpas gyümölcskosár, virágdíszítéssel. Magasság:19,5 cm	2016.242.1.
18.Fehér mázas, rátétes virágszalagos két díszített fülű váza. Magasság:48 cm	2016.243.1.
19.Fekete engóbos kerámia színes virágmintákkal, díszített fülekkel, domború díszítéssel. Magasság:80 cm	2016.244.1.
20.Fehér mázas, erdélyi hatású népi kerámia tányér kék és sárga díszítéssel. Átmérő:25 cm	2016.245.1.
21.Fehér mázas dísztál, népies virágmotívumokkal. Átmérő:37,5 cm	2016.246.1.
22.Fehér mázas, erdélyi hatású, népi díszítésű kék és sárga színnel írókázott tányér. Átmérő: 25 cm	2016.247.1.
23.Fekete engóbos virágmintás díszváza, szintelen mázzal kitöltve. Magasság: 28 cm	2016.248.1.